

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی

ارائه یک چارچوب استاندارد برای ثبت و تحلیل آماری مدارک ناهمخوان در سامانه ثبت پایان نامه ها و رساله ها

تاریخ شروع طرح پژوهشی	۹۸/۰۵/۰۲	تاریخ پایان طرح پژوهشی	۹۹/۰۱/۳۱
نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی	محمدجواد ارشادی		
نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی	مهدی محمودیان، محمدهادی آقالویی آغمیونی		

درباره طرح پژوهشی

امروزه سامانه ملی ثبت پایان نامه/رساله های (پارساها) دانش آموختگان کل کشور نقشی حیاتی در فراهم آوری و اشاعه پژوهش ها برعهده دارد. هرچه پرونداد این سامانه (مدارک علمی اشاعه داده شده) از کیفیت مطلوب تری برخوردار باشد، رضایت کاربران این سامانه افزوده شده و سطح استفاده از آن گسترش می یابد. در فرایند ثبت پارساها فرایند کنترل کیفیت فراداده های یکی از مهم ترین بخش هاست که بررسی قلم های اطلاعاتی مدارک (مانند نام پژوهشگر، استادان راهنما و مشاور، چکیده، فهرست و ...) می پردازد و برپایه طرح کیفیت این سامانه موارد ناهمخوان را شناسایی و به پژوهشگر (دانشجویان تحصیلات تکمیلی) اعلام می کند. استاندارد نبودن ناهمخوان های شناسایی شده و نبود دسته بندی مناسب برای مدارک ناهمخوان، به اطلاع رسانی سلیقه ای به پژوهشگران منجر شده، تحلیل های آماری از مشکلات کیفی فراداده ها را بادشواری روبرو ساخته و همچنین تحلیل ریشه ای خطاهای مشاهده شده را ناممکن می سازد. همچنین، امکان ارائه گزارشات علمی و دقیق به دانشگاه های مختلف در رابطه با مشکلات کیفی مدارک ثبت شده توسط دانشجویان هر دانشگاه و ارائه اقدامات اصلاحی به انجام تحلیل درست بر روی ناهمخوان ها وابسته است. از این رو، در این پژوهش ساختار ناهمخوان های مشاهده شده در سامانه ثبت پس از استاندارد شدن، در قالب ساختاری درختی در سامانه ثبت قرار داده شده است. همچنین پایه های روتین سازی اجرای فرایند کنترل کیفیت در سامانه ثبت در اداره ثبت و فراهم آوری اطلاعات نیز در قالب این فرایند بنا نهاده شده است. چارچوب استاندارد گفته شده به صورت آزمایشی در دوره دوماهه استفاده شده و نتایج آن ارائه شده است. ناهمخوانی در تاریخ دفاع، صفحه عنوان (فارسی و انگلیسی) و وجود صفحه های سفید در فایل پارسا از جمله مهم ترین دلایل بازگرداندن مدارک به کاربران بوده است. همچنین تحلیل همه داده ها نشان داد ۵۹ درصد از ناهمخوانی ها به فایل های ضمیمه شده و ۴۱ درصد به اطلاعات ثبت شده در سامانه مربوط می شود.

روش پژوهش

این پژوهش در دو گام و در قالب چارچوبی انجام خواهد شد که در ادامه به معرفی آنها خواهیم پرداخت.

گام اول) این گام در سه زیربخش به شرح انجام شد.

- ۱-۱) زیربخش اول شامل تعیین چارچوب استاندارد علت‌های ناهمخوانی مدارک در سامانه ثبت پارسای درون کشور است. در این راستا پس از آماده شدن پیش‌نویس اولیه دسته‌بندی علت ناهمخوانی‌ها در مدارک، چند نشست برای نهایی کردن دسته‌بندی ناهمخوان‌ها در سامانه ثبت با کارکنان اداره ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات و همچنین سایر خبرگان در معاونت اطلاعات علم و فناوری برگزار شد تا چارچوب نهایی استاندارد علت‌های ناهمخوانی مدارک در سامانه ثبت پارسای درون کشور آماده شود.
- ۱-۲) در زیربخش دوم، چارچوب نهایی شده در اختیار همکاران مرکز فناوری اطلاعات قرار گرفت تا در سامانه ثبت قرار داده شود. ایجاد پایگاه داده علت‌های ناهمخوانی و طراحی رابط کاربری برای استفاده درست و راحت همکاران اداره ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات از مهمترین فعالیت‌های این زیربخش است.
- ۱-۳) در زیربخش سوم، برپایه ساختار تازه و استاندارد شده ناهمخوانی‌ها، فرایند کنترل در اداره ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات صورت پذیرفت.

گام دوم) تهیه چارچوب گزارش دوره‌ای تحلیلی کیفیت پارسای درون کشور در سامانه ثبت و تکمیل آن برای یک دوره دوماهه در انتهای این گام، افزون بر گزارشات تحلیلی بالا، مهم‌ترین علت‌ها در مدارک بازگردانده شده پارسا به کاربران، برپایه چارچوب استاندارد طراحی شده شناسایی و معرفی شد.

یافته‌های طرح پژوهشی

در این بخش برپایه تحلیل‌های انجام گرفته در فصل پنجم به برخی نتایج کلیدی در مورد علت‌های ناهمخوانی پارساها در سامانه ثبت خواهیم پرداخت. در ابتدا پس از تحلیل‌های صورت گرفته برروی همه مدارک و مستقل از نوع مدرک و نوع ناهمخوانی (داده یا فراداده) برخی نتایج اصلی به شرح زیر هستند.

- بیشترین ناهمخوانی به ناهمخوانی در کیفیت فراداده (اطلاعات ثبت شده در سامانه توسط کاربر) مربوط می‌شود (کد ۱۲۵). به بیان دیگر مشکل تاریخ دفاع و ناهمخوانی آن با صفحه عنوان پارسا در بیش از ۹ درصد مدارک بازگردانده شده دیده شده است.
- در ۵ کد اصلی استفاده شده در مدارک ناهمخوان به جز کد اول که به تاریخ دفاع کاربر مربوط می‌شود ۴ کد دیگر در مورد داده (فایل‌های پی.دی.اف و ورد) است.
- کد ۲۰۰ (رتبه دوم)، ناهمخوانی صفحه عنوان فارسی در فایل پی.دی.اف با اطلاعات ثبت شده در سامانه، در ۶,۶۷ درصد از مدارک بازگردانده شده دیده شده است.
- کد ۲۸۰ (رتبه سوم)، به صفحه عنوان انگلیسی مربوط می‌شود. ناهمخوانی این صفحه با اطلاعات درج شده در سامانه در

۵,۵۳ درصد از مدارک ناهمخوان دیده شده است.

- کدهای ۳۰۰ و ۲۵۶، مشکلات صفحه عنوان فارسی در فایل ورد و همچنین وجود صفحه‌های سفید در پایان‌نامه، رتبه‌های چهارم و پنجم هستند که به ترتیب ۵,۱۹ و ۴,۴۵ درصد از مدارک بازگردانده شده دارای این ناهمخوانی‌ها بوده‌اند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این بخش برپایه ارزیابی انجام شده بر روی کدهای پرتکرار می‌توان اقدامات اصلاحی زیر را پیشنهاد داد.

- ارائه راهنمایی‌های مناسب به کاربران در سامانه در زمان درج تاریخ دفاع، بمنظور کاهش مشکل ناهمخوانی تاریخ دفاع ثبت شده در سامانه با صفحه عنوان.
- ارائه فرمت پیشنهادی مناسب برای صفحه‌های عنوان فارسی/ انگلیسی در زمان ارسال فایل‌ها توسط کاربر در سامانه
- فراهم کردن امکان تهیه فایل پی.دی.اف از فایل ورد آماده شده توسط کاربر در زمان ارسال فایلها
- یادآوری نداشتن صفحه‌های سفید در فایل پی.دی.اف و ارائه راهنمایی‌های مناسب در این مورد در زمان ارسال فایلها در سامانه ثبت
- فراهم کردن زیرساخت مناسب در سامانه ثبت بمنظور پیشگیری از ثبت همزمان چند کلیدواژه در یک فیلد توسط کاربران
- از آنجاکه یکی از ناهمخوانی‌های مشاهده شده وجود عبارت "چکیده/ خلاصه" در سامانه ثبت در زمان ثبت اطلاعات پارسا است می‌توان در این مورد راهنمایی‌های لازم را در سامانه به کاربران ارائه کرد.
- از آنجاکه در حوزه‌های تخصصی مختلف کدهای پرتکرار با یکدیگر متفاوت هستند راهکارها و راهنمایی‌ها را می‌توان متناسب با حوزه تخصصی کاربر ارائه کرد. برای نمونه بخش قابل توجهی از کاربران حوزه علوم پایه، فایل‌های دیگر به جز فایل پی.دی.اف را فراگذاری کرده‌اند که به دانشکده‌های مرتبط می‌توان در این زمینه رهنمودهای لازم را ارائه کرد. این ناهمخوانی در دیگر حوزه‌های تخصصی دیده نشده است.